

Afrapportering til Region Midtjyllands landdistriktsindsats – "Den bæredygtige landsby", 2021

Herunder er resultater fra projektet med udgangspunkt i de overskrifter, der er i ansøgningen:

Projektets formål og succeskriterier:

Projektet har afprøvet flere mødeformer:

- 1: Det digitale forsamlingshus, som var et resultat af Covid19.
- 2: Små møder/ dialoger på bestemte åbningsdage og tidspunkter, hvor der blev inviteret til dialog – særligt i relation til udrulning af fjernvarme.
- 3: Mere traditionelle borgermøder/ stormøder.

Disse mødeformer gør det muligt for folk at møde de lokale aktører når det passer dem, og på forskellige måder. Erfaringen er at det har gjort at en bredere befolkningsgruppe har deltaget i dialog.

Projektet har oplevet udfordringer, som der opstår når stærke ildsjæle bliver for stærke, og når der pludselig opstår forskellige lejre i lokalsamfundet. Det er ikke befordrende for lokal udvikling, når der opstår forskellige grupperinger, de bestrider hinanden frem for at finde fælles løsninger. Omvendt, så er det et udtryk for at man lokalt er meget optaget af udviklingen, og det viser at når der for alvor er noget vigtigt på spil, så er mange interesseret i at bidrage. Igennem dialog, er disse forskellige grupperinger nu ved at slå sig sammen og bliver dermed endnu stærkere.

Projektets konkrete resultater:

- 7 borgermøder og workshops er gennemført med godt og vigtigt udbytte. På grund af Corona-restriktioner blev de første møder afholdt digitalt. Det foregik i et etableret "digitalt forsamlingshus" med fri adgang for borgere i Daugård. Derefter blev arrangementerne gennemført som fysiske møder.

Desuden er der blevet afholdt et stort antal mindre møder i en mandskabsvogn der blev indrettet til formålet, og i perioder opstillet på centralt område i Daugård.

Erfaringen er at der er fordele ved at afholde borgermøder digitalt, men at der også tabes vigtig kvalitet i forhold til fysiske møder. Der kan derfor ikke konkluderes generelt hvilken form der er bedst.

Der er to åbenlyse fordele ved de digitale møder. Den ene drejer sig om målgruppen.

Her appellerer den digitale form i højere grad til en yngre gruppe, herunder småbørnsforældre, som ikke behøver at forlade hjemmet for at deltage i et møde, og som er mere på hjemmebane i den type møder. Den anden drejer sig om mødefacilitering. Risikoen for at et møde løber helt af sporet er mindre ved et digitalt møde, hvor mødeleder har lettere ved at styre taleret, og eventuelt afbryde støjende dominerende personer - og helt lavpraktisk, så kan en deltager både tjekke ind og ud og evt. bare forlade mødet kortvarigt, uden at det virker forstyrrende. Modsat er der tilsvarende åbenlyst mindst to fordele ved de fysiske møder. Der er en gruppe af borgere som stadig står lidt fremmed overfor at deltage i digitale møder - og så er det fysiske møde mellem mennesker ganske enkelt en vigtig værdi for menneskelig livskvalitet i et lokalsamfund. Det betyder også at mødearrangementer bør indeholde gode pauser og mellemrum til social interageren. En forsigtig konklusion kan være at med hensyn til borgermøder, så er det virkelige fysiske møde den bedste løsning, og digitalt møde er en god plan B, hvis der er forhold der taler i mod fysisk møde.

Et par foto fra det indledende kick-off er vedhæftet.

- Et inspirerende visionsprojekt er blevet udarbejdet for det centrale område i Daugård ved købmand og vandværk. Et projekt der inspirerer til ophold og lokale aktiviteter, og ændrer den nuværende landevej igennem byen til en bygade på de bløde trafikanters betingelser. Projektet har potentiale til at binde flere fysisk adskilte bydele sammen, og det indgår nu som en integreret del af en lokal udviklingsplan for Daugårdområdet.

Processen startede med kick-off-møde i forbindelse med en byfest i august. Undervejs er der afholdt to borgermøder/workshops hvor den engagerede byplanarkitekt fik kvalificeret og nuanceret de forskellige input til en samlet visionsplan. På det første borgermøde blev etableret en projektgruppe af frivillige, som har fungeret som projekt-/styregruppe undervejs. Den færdige visionsplan er vedhæftet.

Generelle erfaringer:

Der er nogle elementære procesforhold der kræver opmærksomhed undervejs i et sådant forløb. Helt overordnet, så har borgere meget forskellige tilgange til visioner og forandringsprocesser. Der er grupper som kræver længere "fordøjelsestid" for at komme med ombord i en udviklingsproces - med risiko for støj/konflikt i forhold til andre grupper med en anden tilgang. De skal alle søges respekteret og inddraget. Inddragende processer og god kommunikation er helt afgørende vigtig. Store borgermøder kan ikke stå alene her. På et mere detail-teknisk niveau, vil der forventeligt være enkeltpersoner der har særinteresser. Det kræver opmærksomhed, respekt og særlig proces at håndtere det bedst muligt. Balancen er her at der også skal skabes noget fremdrift, og skabes nogle nye billeder på en mulig god fremtid til fællesskabets bedste.

- Rammerne for et samarbejde mellem Daugård Fællesvarme og Hedensted Spildevand er blevet undersøgt og juridisk kvalitetssikret. Der er etableret gode samarbejdsrelationer parterne imellem, og de tekniske og miljømæssige muligheder er undersøgt. Der er skabt et godt grundlag for etablering af en central varmepumpe som varmekilde til fjernvarmeforsyning i lokalområdet. Her vil varmepumpen udnytte overskudsvarmen fra det rensede spildevand inden det udledes, og dermed skabe en god og billig varme.

En juridisk vurdering af rammerne er vedhæftet.

Generelle erfaringer:

En helt afgørende forudsætning for et sådant samarbejde, er tilstedeværelsen af en høj grad af gensidig tillid. Derefter er den største udfordring helt teknisk, at der er tale om to meget kraftigt lovregulerede områder. Varmeforsyningsloven på den ene side, og den meget detailstyrende lovgivning på spildevandsområdet på den anden. Til sammen giver det et meget snævert juridisk handlerum.

I det konkrete projekt i Daugård er resultatet meget positivt. Imidlertid er der opstået en uforudset forhindring, idet et nærliggende fjernvarmeselskab har vist sig at reagere meget negativt/destruktivt overfor de lokale udviklingsinitiativer. Men det er et særligt lokalt forhold, der ikke ændrer ved den overordnede positive konklusion.

- Et projektforslag for omstilling til fossilfri lokal fjernvarmeforsyning af boliger og skolebygninger ved Vejlefjordskolen er udarbejdet og godkendt af kommunen. Projektet er netop godkendt af Energistyrelsen, som har givet tilsagn om støtte til den implementering som nu igangsættes. Projektet er planlagt udført henover sommer og efterår, så der til den kommende fyringssæson vil blive leveret lokalt produceret fjernvarme i stedet for de nuværende oliefyr.

Godkendt projektforslag er vedhæftet.

Generelle erfaringer:

I modsætning til den kompleksitet der optræder ved konverteringsprojekter for større boligområder, som f.eks. Daugård by, så er det meget mere enkelt at etablere en lokal fjernvarme i en begrænset enklave med store fællestræk, som f.eks. at alle har oliefyr-opvarmning, og alle installationer/investeringer er omtrentligt af samme alder. Nogle af disse faktorer har sandsynligvis været medvirkende til at processen for projektudvikling og opbakning og myndighedsgodkendelse er gået meget hurtigt og problemløst i dette projekt.

Ud over ovenstående konkrete output, er følgende indirekte effekter:

- Et styrket landsbysamfund med øget udviklingskapacitet og i fuld gang med at implementere verdensmål. Jf. ovenfor omkring de samarbejdsvanskeligheder der har været opstået, er det vores forventning at Daugaard kommer stærkere ud af projektet, og har fået involveret borgere, der normalt ikke lader sig engagere.
- Andre landsbysamfund inspireres og styrkes tilsvarende. Resultaterne fra Daugaard har bl.a. inspireret til arbejdet omkring omstilling af kommunens landsbyer fra naturgas til fjernvarme. Her er alle landsbyer nu i gang med at mobilisere sig til en omstilling.
- Kommunens politiske og administrative praksis positivt udviklet med læring og inspiration fra projektet. Projektets resultater forelægges for det politiske udvalg.

Hvordan bidrager projektet til at realisere kommunale planer og strategier?

Projektet bidrager til at realisere kommunalbestyrelses klimavision som er blevet vedtaget som et led i DK2020 arbejdet og som er politisk vedtaget 25. maj 2022. Visionen er:

Vækst i balance

Vi vil skabe et bæredygtigt samfund, der er i social, økonomisk og biologisk balance. For os handler et bæredygtigt samfund om fællesskab og hvordan vi lever i balance med naturen omkring os.

Vi har en ambition om at være Danmarks mest klimavenlige samfund. Vores klimaregnskab handler ikke kun om CO2 reduktioner (Når vi skriver CO2 i dokumentet, er der tale om CO2-ækvivalenter, hvor forskellige klimagassers effekt er omregnet til effekten af et ton CO2), men skal måles på vores evne til at skabe et bæredygtigt erhvervsklima og forpligtende fællesskaber, der sammen skaber bæredygtige rammer og vilkår, som mennesker, natur og virksomheder kan udvikle sig i.

Vi vil gennem partnerskaber mellem erhvervsliv, borgere, erhvervsliv og øvrigt civilsamfund skabe konkrete forandringer og grønne omstilling af vores måde at leve og drive forretning på.

Bæredygtighed er godt for bundlinjen - både som virksomhed og som vækstkommune. Derfor skal vi i et stærkt partnerskab med vores erhvervsliv bringe os på forkant med den grønne erhvervsudvikling, da det giver en konkurrencefordel og mulighed for at tiltrække nye virksomheder.

Hedensted er rammen for det gode liv og vores DNA som bosætningskommune består af nærheden til fællesskabet og nærheden til naturen. Vi er en decentral kommune med 31 stærke lokalsamfund og vi vil sikre bæredygtig bosætningsudvikling og understøtte de lokale fællesskaber.

Fællesskab forpligter

Hedensted Kommune kan ikke alene løse klimakrisen, men det kalder på nye samarbejder og forpligtende partnerskaber lokalt, regionalt, nationalt og internationalt. Vi ønsker at være en aktiv medspiller i en lang proces og Hedensted Kommune skal være med til at facilitere partnerskaber og den grønne omstilling. I denne proces ønsker vi, at kommunen som arbejdsplads går foran som et godt eksempel.

Klimavisionen er et dialogværktøj, som skal udfoldes sammen med vores dialogpartnere i erhvervslivet, Klimarådet og øvrigt civilsamfund og dialogen skal sikre, at vi sammen igangsætter de handlinger, der skaber værdi for samfundet og den enkelte.

Smidige processer

Som kommune og samfund vil vi være kendte for at være dem, der tænker klogt og gør klimavalget til det naturlige valg. Det stiller krav til, at vi samtidigt arbejder både med de mindre lette løsninger og de store visioner.

Vi vil fortsat skabe de gode og konkrete løsninger i tæt samarbejde med vores erhvervsliv, borgere og civilsamfund. Vi er handlingsorienteret og vores agile tilgang skaber resultater og konkrete forandringer – netop dét er Hedensteds DNA. Denne tilgang skaber basis for realisering af klimavisionen om et bæredygtigt samfund og fortællingen om det forpligtende fællesskab i balance med naturen omkring os.

For at kunne eksekvere på visionen, er der behov for en strategisk retning på arbejdet både med forebyggelse og tilpasning. Hedensted Kommune står på en lang række indsatser både inden for forebyggelse og tilpasning, men for at kunne arbejde mere målrettet og dermed mere effektivt, er der nu behov for en styrket strategisk tilgang til opgaverne. Derfor er denne DK2020 klimahandlingsplan en kombination af specifikke mål og tiltag samt mål om at styrke den strategiske planlægning, særligt omkring klimatilpasning.

Siden projektet blev beskrevet i 2021 har vi, baseret på krigen i Ukraine, oplevet helt nye højder for udfordringerne omkring omstillingen af naturgaslandsbyer. Arbejdet der er pågået i Daugaard, har bidraget til læring omkring denne omstilling, og er bl.a. medvirkende til at vi på nuværende tidspunkt kan konstatere at samtlige af kommunens naturgasopvarmede landsbyer, er i gang med at finde en løsning på omstilling. Løsningerne findes i samarbejde mellem en lokal gruppe, kommunen og eksisterende fjernvarmeselskaber. Dette kan lade sig gøre fordi Daugaard har medvirket til at gå i front.

I foråret 2022 igangsatte vi ligeledes et arbejde omkring strategisk landsbyplanlægning i udvalgte landsbyer. Energi er højt på dagsordenen i disse projekter og læner sig op ad erfaringer fra Daugaard.

Hvordan bidrager projektet til at udvikle og realisere Region Midtjyllands landdistriktsstrategi?

Projektet rammer direkte ned i alle 7 principper for bæredygtig udvikling i landdistrikterne. Vi ønsker at give et bud på en helhedsorienteret indsats hvor flere bæredygtige initiativer smeltes sammen i et projekt.

Det kunne være spændende, hvis vi – sammen med regionen – kan finde nogle lokale aktører, der sammen ønsker at agere lokale inspiratorer for andre lokalsamfund.

Der er høstet en masse erfaringer fra Daugaard om hvordan en hel by i fællesskab skal udvikle byen.

Læring/ vigtige overvejelser fra projektet:

Hvor stor en rolle skal kommunen spille? Dette kan endnu ikke besvares, men er nogle overvejelser som Hedensted Kommune har. Spørgsmålet er vigtigt at kende svaret på, når de lokale ildsjæle enten går i stå eller bliver uenige med andre grupperinger i byen. Her er det væsentligt at der er taget stilling til om kommunen vil gå ind og agere hjælper. Hvis kommunen agerer hjælper, er det væsentligt at kommunen med assistancen sætter indsatsen op imod den kommunale strategi og agenda, for på den måde bliver det ikke et spørgsmål om hvem af de lokale grupperinger, der argumenterer bedst, kender en politiker, eller har anden personlig styrke der gør det nemmere for dem at få "ret".

Projektets kobling til FN's verdensmål

Koblingen til FNs verdensmål stemmer overens med det der er beskrevet i ansøgningen.

Tids- og aktivitetsplan

Lokal byudvikling - Byens torv og mødested

- Startmøde (borgermøde - sammen med andre punkter): juni
- Aftale med konsulent (byplanarkitekt eller tilsv.): august
- idéworkshop (borgermøde på stedet): august
- Præsentation af skitseprojekt: oktober

Samarbejdsmodel for fjernvarme fra spildevand

- Aftale med advokat: juni
- Første udkast drøftes mellem parterne og kommenteres i de respektive bestyrelser: august
- Endeligt forslag præsenteres: september

Lokalt projekt for fossilfri fjernvarme

- Afklaring af supplerende ekstern finansiering: juni
- Opstartsmøde med inviteret team af fagfolk: juni
- Første præsentation af 2-3 mulige modeller: august
- Maks. 3 modeller/scenarier foreløbigt beregnet: september
- Endeligt forslag præsenteret for Vejlefyrdskolen og mulige varmeaftagere: oktober

Organisering

Hvad er projektets relevans for regionens borgere og landdistriktsudvikling?

Alle landsbyer har forskelligt udviklingsbehov. Derfor er erfaringer omkring mødeformer m.v. relevante for alle.

Vi ser at Daugaard har nogle meget stærke ildsjæle, der også bruger mange ressourcer og tid på projekter. Det er ikke alle landsbyer der har de samme ressourcer til rådighed. Derfor vil nogle landsbyer kunne kopiere direkte, og andre kan kopiere nogle metoder og ideer, men har ikke de samme muligheder for at forankre indsatserne. Som kommune kan vi overveje om der er nogle elementer, som Daugaard selv har håndtere, men som kommunen (eller regionen) kan bidrage til i andre projekter. Det kan være i forhold til at bidrage med at koordinere indsatser, afvikle møder og anden administrativ hjælp.

Hvordan skal projektet forankres eller videreføres?

Qua den allerede stærke forankring af projektet i Daugaard, videreformidles det "automatisk", da de lokale aktører ikke ser sig selv som en del af et projekt, men mere ser indsatsen som en del af den lokale udvikling. For at kunne fortsætte indsatser, er det dog nødvendigt at der fortsat er mulighed for mindre bevillinger til fx faglig rådgivning alt afhængig af hvilke indsatser der igangsættes.

Regnskab:

Konsulentudgifter: 162.304
Timeforbrug: 120.100
Samlet projektøkonomi: **282.404**

Finansiering:
Region Midtjylland: 100.000
Egenfinansiering timer: 120.100
Anden medfinansiering: 62.304
Samlet finansiering: **282.404**

Nedenfor er selve ansøgningen:

Ansøgningskema til eksperimenterende udviklingsprojekter	
Ansøger (organisation)	Hedensted Kommune
Adresse	Stationsparken 1, 7160 Tørring
Kontaktperson	Merete Valbak
e-mail/ telefon	Merete.valbak@hedensted.dk / 29257986
Projektets titel	Fra verdensmål til landsbymål - i konkrete skridt.
Resume	<p>Projektet er et integreret samarbejde mellem Hedensted kommune og et antal lokale aktører i Daugård. En indsats for udvikling af stærke bæredygtige landsbysamfund, med Daugård som eksempel.</p> <p>Projektet indeholder 4 hovedelementer:</p> <ul style="list-style-type: none">- Styrkelse af den lokale samtale og demokratiske proces, med en kombination af fysisk og digital forsamling.- Konkret byudvikling af byens torv og mødested, som borgerdrevet proces.- Lokal fossilfri fælles varmforsyning udvikles, dels som et samarbejdsprojekt for udnyttelse af overskudsvarme fra rensset spildevand - og dels som et konkret projekt for forsyning til en skole og en mindre enklave af boliger.
Projektets formål og succeskriterier	<p>Formål:</p> <ul style="list-style-type: none">- Styrkelse af udviklingskapaciteten og den lokale identitet i et konkret lokalsamfund som et led i kommunens samlede indsats for en bæredygtig udvikling.- Sammen med lokale aktører og civilsamfund afprøves konkrete løsningsmodeller for borgerdrevet bæredygtig udvikling, herunder bl.a. inkluderende og demokratiske beslutningsprocesser, lokal byudvikling og lokal fossilfri varmforsyning. <p>Succeskriterier og udfordringer:</p> <ul style="list-style-type: none">- Lokale civilsamfund rummer i stigende grad både kompetencer og virkelyst, og får gradvist større betydning i

	<p>samfundet. Det giver spændende og værdifulde muligheder for god og meningsfuld tilværelse. Men det kræver at en tradition og kultur for inkluderende demokratiske samtaler og lokale beslutninger tilsvarende udvikles. Nogle metoder skal afprøves og erfaringer opsamles.</p> <p>Byudvikling i landsbysamfund foregår ofte enten tilfældig, ukoordineret og visionsløst, eller meget centralt styret fra en kommune. Der vil ligge stor værdi i at det i højere grad er borgerdrevet. Det vil kræve en ændret forståelse både fra kommunens folk og fra lokalsamfundet. Et konkret byudviklingsprojekt gennemføres som en lokal borgerdrevet proces, og erfaringer opsamles.</p> <p>Hedensted kommune er karakteriseret ved at rumme et stort antal landsbyer og mindre lokalsamfund. Det udgør en udfordring i den samlede grønne omstilling af energiforsyningen, idet der på den ene side ikke er udsigt til forsyning fra de etablerede fjernvarmeværker, og på den anden side opnås en optimal infrastruktur i landsbyerne ikke udelukkende ved individuelle løsninger. Der udvikles nogle konkrete eksempler på lokale samarbejder og fælles løsninger. Eksemplerne bringes så langt frem at de efterfølgende kan implementeres, og erfaringer opsamles.</p>
<p>Projektets konkrete mål</p>	<p>Med DK2020 Klimahandlingsplaner, som en helt overordnet paraply for vores bæredygtige udvikling i Hedensted Kommune, ønsker vi at samle de mange lokale aktiviteter, der er i vores landsbyer, og dels hjælpe til at de får større indvirkning lokalt, og ikke mindst at vi får øget graden af vidensdeling på tværs af landsbyer. I DK2020 har kommunerne bl.a. den vigtige opgave at agere laboratorium for løsninger. Det vil vi gøre gennem dette projekt.</p> <p>Direkte output:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Et antal borgermøder og workshops gennemført vellykket. I starten som digitale arrangementer, og senere, når corona-restriktioner tillader det, også kombineret med fysiske møder. Erfaringer opsamlet. - Et inspirerende skitseprojekt udarbejdet for det centrale område i Daugård ved købmand og vandværk. Et projekt der inspirerer til ophold og lokale aktiviteter. Skitseprojektet etableret med stort lokalt input og ejerskab. - En samarbejdsmodel og -aftale mellem Daugård Fællesvarme og Hedensted Spildevand, for levering af lokal fjernvarme, baseret på overskudsvarme fra rensed spildevand. En aftale der er juridisk kvalitetssikret, og umiddelbart kan godkendes af de berørte parter og myndigheder. - et projektforslag for omstilling til fossilfri lokal fjernvarmeforsyning af boliger og skolebygninger ved Vejlefyrdskolen. Et projekt der er så velbeskrevet og gennemregnet at det kan danne grundlag for beslutning hos de berørte varmemeforbrugere og indgå direkte i et

	<p>efterfølgende formelt projektforslag efter varmforsyningsloven.</p> <p>Desuden en række indirekte outcome, herunder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Et styrket landsbysamfund med øget udviklingskapacitet og i fuld gang med at implementere verdensmål. - Andre landsbysamfund inspireres og styrkes tilsvarende - Kommunens politiske og administrative praksis positivt udviklet med læring og inspiration fra projektet.
<p>Hvordan bidrager projektet til at realisere kommunale planer og strategier?</p>	<p>Grøn Strategi fra 2020 og Agenda 21 strategien fra 2020 kan kun realiseres, ved at vores lokalsamfund bliver mobiliseret. Ressourcerne hos de lokale aktører, kan hurtigt slippe op – ildsjælene kan blive trætte. Derfor ønsker vi at "effektivisere" udviklingen i landsbyerne, sådan at de lokale ressourcer der bruges i et projekt, i en landsby, kan kopieres andre steder, og alle ikke skal starte forfra. Klima- & Energirådet i kommunen, bidrager til at viden bliver delt, og bidrager til at samle lokale aktører. Fx er de første, gode erfaringer omkring energifællesskaber ved at blive høstet. Landsbyerne hjælper hinanden.</p> <p>Vi har ligeledes en landdistriktsstrategi, med fokus på de lokale ressourcer og på at styrke disse. Strategien tager desuden afsæt i FNs 17 verdensmål.</p> <p>I DK2020 klimaplanen, forudsætter vi at CO2 udledningen på fx energi reduceres væsentligt. Dette kan kun ske hvis lokalsamfundet er mobiliseret og reelt bidrager. Derfor er arbejdsmetoderne i dette projekt, noget som ønskes kopieret til kommunens øvrige lokalsamfund.</p>
<p>Hvordan bidrager projektet til at udvikle og realisere Region Midtjyllands landdistriktsstrategi?</p>	<p>Projektet rammer direkte ned i alle 7 principper for bæredygtig udvikling i landdistrikterne.</p> <p>Vi ønsker at give et bud på en helhedsorienteret indsats hvor flere bæredygtige initiativer smeltes sammen i et projekt. Det kunne være spændende, hvis vi – sammen med regionen – kan finde nogle lokale aktører, der sammen ønsker at agere lokale inspiratorer for andre lokalsamfund.</p> <p>Det er ingen nyhed at vi ønsker at skabe og udvikle sammen med borgere og lokalområder. De nye ord er nok nærmere:</p> <p>1: Effektivisering af viden og ressourcer: Vi taler ikke så ofte om at ildsjæle skal effektiviseres. Men for at vi får det optimale udbytte, så skal der effektiviseres. Det en ildsjæl er god til i Daugaard, behøver der ikke at være en anden ildsjæl der kan i Hornsyld. De skal kunne noget andet, og så skal de hjælpe hinanden.</p> <p>2: Sammenkædning af indsatser: Der er rigtig mange gode indsatser derude. Det har der altid været. Men at sammenkoble indsatserne med nogle fælles overskrifter, som fx FNs verdensmål, kan give hver enkelt indsats flyvehøjde, så de ikke falder ned lige så snart et projekt er slut. Dette er blandt andet nødvendigt for at samarbejdspartnere (fonde, byråd m.v.) bliver ved med at finde det interessant at støtte et projekt/ lokalområde.</p>

	<p>Erfaringerne fra projektet skal munde ud i en eller flere modeller til gentagelse i andre landsbyer.</p>
<p>Projektets kobling til FN's verdensmål</p>	<p>I Hedensted Kommune opfordres lokalsamfundene til at tale ind i FNs verdensmål, fordi det er et sprog som alle kender eller har hørt om, og det er med til at skabe den paraply over vores arbejde, som har manglet.</p> <p>Konkret vil projektet naturligt være en implementering af mål 11, om inkluderende og bæredygtige lokalsamfund, herunder delmål 11.3 og 11.7 om demokratisk involvering af civilsamfundet i en bæredygtig byudvikling. Men også med en væsentlig kobling til mål 7, om adgang til bæredygtig og billig energi, herunder delmål 7.2 og 7.1. De to mål er dem der primært adresseres. Projektet har et væsentligt element af inkluderende meningsfulde fællesskaber, og adresserer dermed samtidigt mål 3 om trivsel og mental sundhed (bl.a. delmål 3.4). Mål 11 hænger i dette projekt desuden tæt sammen med mål 16 om inddragende institutioner, herunder specielt delmål 16.7 og 16.6.</p>
<p>Projektets aktiviteter</p>	<p>- 1. Borgermøder og workshops indgår som integreret del i projektets aktiviteter. Daugård er udpeget til at være det lokalsamfund i Hedensted kommune, der deltager i projektet BLUP (Bæredygtig Lokal UdviklingsProces). I den sammenhæng er der forsøgsvis etableret et "digitale forsamlingshus" hvor lokale møder og workshops kan gennemføres. Undervejs i projektet vil der blive eksperimenteret med at kombinere fysiske og digitale arrangementer, afhængig af corona-restriktioner og mødernes indhold.</p> <p>Det vil typisk være de relevante lokale aktører der står for møderne, og Hedensted kommune deltager og bistår på forskellig vis, afhængigt af hvilket arrangement der er tale om.</p> <p>Det vil være en projektstyregruppe som står for BLUP-arrangementer. Her vil Kommunen deltage med landdistriktskoordinator og Klimakoordinator mfl.</p> <p>Daugård er blandt de udpegede landsbyer hvor der i 2021 gennemføres en "Borgerbudgettering". Det vil være en lokal styregruppe der står for borger-arrangementerne i den sammenhæng, med deltagelse af repræsentanter fra Det fælles Landdistriktsråd, og muligvis Landdistriktskoordinatoren.</p> <p>Arrangementer i forbindelse med omstilling af lokal varmforsyning vil typisk blive gennemført af Daugård Fællesvarme, med deltagelse af Klimakoordinator og evt. varmeplanlægger.</p> <p>Byudviklingsprojektet vil blive ledet af en lille arbejdsgruppe der etableres i samarbejde med lokalrådet, købmandsforeningen og Daugård Vandværk. Her vil Hedensted kommune deltage og støtte med relevante fagfolk.</p>

Den overordnede udvikling af metoder til borgermøder og opsamling af erfaringer vil foregå i et samarbejde mellem BLUP-styregruppen og Lokalrådet.

Der vil være behov for en vis kommunikationsindsats i forbindelse med borgerarrangementerne, og i begrænset omfang muligvis også proceskonsulent/-facilitator.

Ideelt vil der på længere sigt kunne etableres it-udstyr i et lokalt forsamlingslokale, som er velegnet til at kombinere digital og fysisk deltagelse i arrangementer. Men det vil ligge uden for rammerne af dette projekt.

- 2. Byudvikling - Byens torv og mødested.

Der etableres en lille arbejdsgruppe i samarbejde med bl.a. lokalrådet og borgerforeningen, "Vores Købmand". Det lokale vandværk ejer noget af det areal der vil være relevant at bringe i spil, så de bør også være en aktiv del af arbejdet. Arbejdsgruppen vil, i samråd med kommunen, aftale med en konsulent (byplanarkitekt eller tilsv.) om at være pennefører på opgaven. Tanken er at gennemføre minimum 3 borgerarrangementer. Et første orienterings- og inspirationsmøde. (Dette vil kunne arrangeres som et punkt på et borgermøde, hvor der også behandles andre emner) Derefter arrangeres en form for workshop - sandsynligvis fysisk, på stedet - hvor der kan genereres input, overvejelser og forslag. På det grundlag udarbejdes et eller 2 scenarier eller skitseforslag som kan præsenteres og behandles på et afsluttende borgermøde.

Det skitseprojekt der kommer ud af det skal kunne indgå i en efterfølgende proces for kvalificering, planlægning, detailprojektering, finansiering og udførelse - som ligger uden for rammerne af dette projekt.

- 3. Samarbejdsmodel for fjernvarme fra spildevand.

Daugård Fællesvarme, har sammen med Hedensted Spildevand fået foretaget beregninger af potentialet og økonomien i at udnytte overskudsvarme fra det rensede spildevand i en lokal fjernvarmeforsyning af Daugård by. Resultaterne er positive og der er udarbejdet et projektforslag efter varmeforsyningsloven. En afgørende forudsætning for det projekt er at der findes en organisering og samarbejdsform der fungerer fremtidssikkert og acceptabel for alle parter. Det er dette samarbejde der er målet for denne aktivitet.

Konkret vil Daugård Fællesvarme og Hedensted Spildevand i fællesskab indgå aftale med en advokat med specialviden på området. Der skal tages stilling til ejerforhold - hvem ejer varmepumpe og den varmeproducerende del af anlægget. Hvorledes fastlægges varmepris, og hvordan opnås den fornødne forsyningsikkerhed m.m.

I dette projekt udarbejdes en model og et aftaleforslag for det kommende samarbejde. Undervejs er der sikret accept og ejerskab til modellen, så forslaget er klar til godkendelse i de respektive bestyrelser, hos Hedensted Kommune og ved de relevante tilsynsmyndigheder.

	<p>Den videre proces, med endelig vedtagelse og implementering, ligger uden for rammerne af dette projekt.</p> <p>4. Lokalt projekt for omstilling til fossilfri varme. Vejlefjordskolen, der rummer både børnehave, grundskole, efterskole og gymnasium ligger sammen med en enklave af 10-15 boliger. Bygningerne i området har i dag individuel opvarmning med oliefyre og pillefyre, og ligger uden for traditionel fjernvarmeforsynings område. Efter en første screening af området, fremstår der et tydeligt potentiale for at etablere en lokal fjernvarmeforsyning. I dette projekt vil Daugård Fællesvarme, sammen med Vejlefjordskolen opstille og vurdere nogle modeller for en kommende lokal fjernvarmeforsyning. Der kan tænkes forskellige løsninger, herunder termonet, jordvarme, luft/vand-varme eller kombinationer af disse. Desuden kan det vise sig relevant at etablere et solcelleanlæg til strømproduktion til varmepumpe - og/eller solpaneler til opvarmning af vand. Med dette projekt skal der opstilles mulige modeller, og foretages en teknisk og økonomisk vurdering, så der kan præsenteres en anbefalet løsning til de berørte varmeforbrugere i området. Daugård Fællesvarme vil arrangere de indledende møder med konsulenter og fagfolk - og være projektleder på opgaven med at få løsningerne skitseret og gennemregnet. Resultatet skal kunne bruges til beslutning og tilsagn fra Vejlefjordskolens bestyrelse og de omkringliggende boliger. Desuden skal resultaterne kunne bruges direkte i et formelt projektforslag efter varmeforsyningsloven og den efterfølgende proces med godkendelser og finansiering.</p> <p>Rektor for Vejlefjordskolen udtrykker et ønske om at inddrage FN's verdensmål i skolens arbejde i langt højere grad end det sker i dag. I den forbindelse vil selve omstillingsprocessen og de konkrete etableringsarbejder give et godt og synligt grundlag for at inddrage bæredygtighed og verdensmål i undervisningen. Et potentiale der dog nok primært vil blive relevant i forbindelse med den efterfølgende etablering og drift af anlægget.</p>
Tids- og aktivitetsplan	<p>Projektet kan startes med få dages varsel, så snart tilsagn og projektplan er besluttet. Projektstart: 15.5.21 – projektslut: 31.3.22</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opstartsmøde i styregruppen, dag 1 - forventet medio maj - et første (digitale) borgermøde med workshop er foreløbigt aftalt til den 17. maj - Etablering af et borgerpanel/følgegruppe: Maj - Derefter borgermøder omtrent hver måned (bortset fra juli) enten åbent for alle i lokalområdet, eller mere specifikt for borgerpanelet. Aug+sept+okt+nov+dec - Afslutning og eventuel færdiggørelse af indsatser ligger i jan-marts 2022. <p><u>Lokal byudvikling - Byens torv og mødested</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Startmøde (borgermøde - sammen med andre punkter): juni - Aftale med konsulent (byplanarkitekt eller tilsv.): august - idéworkshop (borgermøde på stedet): august - Præsentation af skitseprojekt: oktober <p><u>Samarbejdsmodel for fjernvarme fra spildevand</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aftale med advokat: juni - Første udkast drøftes mellem parterne og kommenteres i de respektive bestyrelser: august - Endeligt forslag præsenteres: september <p><u>Lokalt projekt for fossilfri fjernvarme</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Afklaring af supplerende ekstern finansiering: juni - Opstartsmøde med inviteret team af fagfolk: juni - Første præsentation af 2-3 mulige modeller: august - Maks. 3 modeller/scenarier foreløbigt beregnet: september - Endeligt forslag præsenteret for Vejle fjordskolen og mulige varmeaftagere: oktober <p><u>Afrapportering og afslutning af samlet projekt: december</u></p>
Organisering	<p>Henrik Narud vil være projektleder på det samlede projekt. Han er lokal ildsjæl i Daugård, og bl.a. tovholder i det aktuelle BLUP-projekt, og formand for bestyrelsen i det nyetablerede lokale andelsselskab, Daugård Fællesvarme. Han er desuden involveret i flere af de øvrige lokale foreninger.</p> <p>Fra Hedensted Kommune, er Merete Valbak den primære aktør som klimakoordinator og sekretær for kommunens Klima- & Energiråd. Desuden vil Landdistriktskoordinator, Niels Top være en central aktør - og de tre personer vil i praksis udgøre styregruppen for det samlede projekt "Den bæredygtige landsby".</p> <p>Den kommunale organisation vil være involveret på tværs af faggrænser. Klima- og energirådet, Det fælles Landdistriktsråd, og flere af kommunens forvaltningsområder.</p> <p>For lokalrådet vil den formelle kontaktperson være formanden, Robert Knudsen. Desuden vil de øvrige deltagende lokale organisationer (Købmandsforeningen, Vores Købmand, Daugård Fællesvarme a.m.b.a, Daugård Vandværk m.m.) være repræsenteret via udpegede medlemmer af deres respektive bestyrelser.</p> <p>For Hedensted Spildevand vil den primære kontaktperson være direktøren, Ole Pedersen, og for Vejle fjordskolen vil det være rektor, Kay Flinker der er kontaktperson.</p>
Hvad er projektets relevans for regionens borgere og landdistriktsudvikling?	<p>Lokalt vil projektet, give borgere i Daugaard mulighed for at udvikle deres landsby.</p> <p>For regionens borgere, er det et formål at de kommunale medarbejdere, der arbejder med landsbyudvikling bliver inspireret af resultater fra projektet. Såfremt det kan organiseres sammen med regionen, vil projektet gerne bidrage til at der kan udveksles erfaringer fra lokal aktør til lokal aktør.</p>

<p>Hvordan skal projektet forankres eller videreføres?</p>	<p>På kommunalt niveau vil de udviklede lokale inkluderende metoder indgå som elementer i kommunens måde at arbejde på. Konkret vil kommunens varmeplanlægning i fremtiden i stigende grad inkludere lokale fællesskaber som aktører i energiforsyningen. Vi vil ligeledes skabe et netværk af lokale aktører, der kan inspirere udenfor eget lokalområde.</p> <p>De helt konkrete resultater forankres og videreføres af de deltagende lokale aktører. De lokale borgermøder fortsætter i regi af lokalråd og de øvrige aktive foreninger i området. Byudviklingsprojektet søges implementeret i lokalplan og ved kommunal og ekstern finansiering. Borgerdrevet men understøttet af Hedensted kommune.</p> <p>Der arbejdes videre med implementering af fjernvarmeprojekterne på baggrund af dette projekt. Hedensted Spildevand fortsætter med at søge bæredygtige processer og udnyttelse af energi i spildevandsrensningen. Daugård Fællesvarme viderefører erfaringerne ved etablering af andre små lokale fossilfri fælles energiløsninger. På Vejlefjordskolen fortsætter arbejdet med at gøre lokal implementering af Verdensmålene til en integreret del af skolens virke.</p>
<p>Hvordan skal læring og resultater opsamles og formidles?</p>	<p>Hedensted Kommunes Klima- & Energiråd og Det Fælles Landdistriktråd vil bruge erfaringerne, i den videre udvikling. Vi vil ligeledes bruge arbejdsmetoderne i DK2020 Klimahandlingsplan arbejdet, som en dialogform med borgere i landsbyerne. Dette stilles naturligvis til rådighed for alle regionens kommuner.</p> <p>De deltagende aktører vil tilsvarende bruge læring og resultater både internt i organisationen og i deres eksterne kommunikation.</p> <p>Hedensted kommune er forbindelsesled imellem lokalsamfund og lokale netværk. Her igennem spredes viden og erfaring på konkrete områder, som f.eks. grøn omstilling af varmforsyning, hvor de første erfaringer fra Daugård Fællesvarme allerede har spredt sig som ringe i vandet.</p> <p>Daugård Fællesvarme indgår i et projekt med Energy Cluster Denmark Aarhus universitet og et par mindre lokale firmaer. Heri er rapportering og formidling en væsentlig del. Den kommunikation vil også omfatte resultaterne fra dette projekt.</p>

Budget

Udgifter		2021	2022	I alt
Lønudgifter	Projektledelse	53.000	7.000	60.000
	Projektmedarbejdere	6.000	12.000	18.000
	Administrativt personale	6.000	6.000	12.000
	Transport	0	0	0

Aktiviteter	Produktion	0	0	0
	Møder og arrangementer	20.000	0	20.000
	Konsulent, byudvikling	50.000	0	50.000
	Konsulent, samarbejdsmodel	40.000	0	40.000
	Konsulent, varmeprojekt	70.000	0	70.000
	Kommunikation og formidling	30.000	0	30.000
	Evaluering og erfaringsopsamling	10.000	0	10.000
I alt		285.000	25.000	310.000

Finansiering	2021	2022	I alt	Bevilget/ikke bevilget
Region Midtjylland	100.000	0	100.000	
Hedensted Kommune* (80 timer)	15.000	9.000	24.000	Bevilget
Lokale aktører* (220 timer)	50.000	16.000	66.000	Bevilget
Daugård Fællesvarme	10.000	0	10.000	Bevilget
Hedensted Spildevand	10.000	0	10.000	Ikke Bevilget
Ekstern medfinansiering**	100.000	0	100.000	Ikke Bevilget
I alt	285.000	25.000	310.000	

*) En time beregnes til en sats på kr. 300.

**) Der pågår dialog med andre aktører, om ekstern finansiering til projektet. Såfremt dette alligevel ikke lykkes, vil budgettet blive nedjusteret, og det vil blive justeret i aktiviteterne. Forholdet vil dog fortsat være at en bevilling på 100.000 kr. fra Region Midtjylland ikke vil overstige 50% af det samlede budget.